

Panun rakinoita

Amerikan kulttuuria sodan jälkeen.

"Yleiskatsaus USA:n sivistyksellisiin virtauksiin sodan jälkeen" oli lehdimieskursin erään ohjelmanumeron otsikkona, ja puheenvuoron käyttäjäksi oli merkitty tri Henry Arnold. Tri Arnold tilaisuuden myös aloitti englanninkielellä, josta minä, koska englantia kouluaikanani oli "vapaa-aine" ja minä olin laiska koulupoika, en ymmärtänyt mitään, tohtori A:n jälkeen otti puheenvuoron hänen avustajansa, Miss Pitkänen, joka puhui suomeksi, joskin aivan ilmeisesti opittua eikä myötäsytynyttä suomea, täysin tajuttavaa, mutta ääntämiseltään hienoa outoa ja pehmeää.

Miellyttävä ilmestys muuten koko missi: pitkäkö tummatukkainen nuori nainen solakka, puettu tulipunaiseen pukuun jota luonnollisesti säestivät samanväriset kynnet ja melkein samanväriset huulet, korvissa melkein koko korvalehden peittävä liittävä valkoista kyyhkystä esittävä luukoriste. Kokeilkaapa, tytöt!

Miss Pitkäsän aiheeseen johdattelusta jäi mieleen huomio, että huolimatta sodan kauhuista tai juuri sen

tähden esim. hyvän musiikin harrastus Yhdysvalloissa lisääntyi suunnattomasti. Sama toteamushan voitiin tehdä meilläkin yleensä kaiken taiteenharrastuksen suhteen, mutta kun ainakin meillä Oulussa alkaa laaksonpohja jälleen näkyä vallitsee esim. suuressa läntisessä demokratiassa edelleen korkeakausi.

Kaikesta päättäen on musiikilla Amerikassa erittäin suuri merkitys, mihin osaltaan radiolla on osuutensa, koskapa kuulemastamme esityksestä suurin osa oli omistettu sille. Mutta huolehtivathan Setä Samulin maan asukkaiden elävän musiikinälän tyydyttämisestä mm. 16 isoa sinfoniaorkesteria, sadat pienemmät, sekä muut, kuten radiosinfoniaorkesterit ym.

Koko Amerikan oppitunti oli järjestetty tyypillisesti amerikkalaiseen malliin runsaasti filmiesittelyä käyttäen, enemmän kuin minkään muun maan esittelyssä. Huomattavin filmi oli omistettu suurelle italialaiselle johtajalle, Toscaninille, joka oli etsinyt ja saanut turvapaikan Amerikasta, josta hän samalla tapasi kaipa-

mansa henkisesti vapaan ilmapiirin. Toscanini johti mm. Giuseppe Verdin sävellyksiä ja filmi huipentui länsivaltojen voitonpäivänä esitettyyn Toscaninin sovittamaan "Kansojen hymniin". Saman, minkä miss Pitkänen mainitsi teatterin etuoikeudeksi tämän hetken Amerikassa, yhdistyneiden kansakuntien keskuksessa, nimittäin mahdollisuuden palvella yhdistyneiden asiaa, saman voisi sanoa musiikistakin.

Puhuttiin sitten jonkun verran kirjailijoista ja muista taiteilijoista, mutta heidän nimiluettelossaan aniharvoin vilahtaa suomalaisille tuttuja. Mutta ettei tämä suunnaton teollisuusvaltio sentään aivan kokonaan ole musertanut olemattomiin kotiteollisuutta sen osoitti kaunis tätä alaa esittelevä väri-filmi. Ja muutenkin, mitä esim. vielä taiteeseen tulee, niin tältä teollisuusjättiläiseltä voidaan odottaa tulevaisuudessa paljonkin mielenkiintoista, jota tulee tarjota maan mm. toistaiseksi tuntematon intiaanien ja neekerien omalaatuinen taide.

Kaikkein mielenkiintoisin oli kuitenkin tutustumiskäynti Amerikan pääkirjastossa. Kongressin kirjastossa, jossa jokaisesta maasta ilmestyneestä teoksesta säilytetään kaksi kappaletta. Filmi tästäkin esittelystä havainnollisesti huolehti. Valtava laitos! Kilometri kilometrin jälkeen kir-

joja, joiden käyttö kuitenkin oli järjestetty aitoamerikkalaisen teknillis-käytännöllisesti. Katsaus Amerikan historiaan, välähdys kautta maailman . . .

Eipä syyttä suotta esittelijä kutsunut tätä loisteliasta rakennusta kuusine miljoonine kirjoineen puhe- ja ajatusvapauden monumentiksi. Kongressin kirjasto huolehtii mm. kaukaisten takamaiden lukuhalun tyydyttämisestä lähettämällä lainakirjastoautoja syrjäisimpiinkin paikkoihin. Se huolehtii vanhojen kansanlaulujen, muuten maan rakoon menevien, levytyksestä — suositeltava tapa missä hyvänsä uuden ajan Lönnroteille, jossain määrin kait kyllä meilläkin käytetty.

Amerikka, uusi maailma, on kaikesta huolimatta vielä jotenkin yhteensulamaton kokonaisuus, mutta ehkä siinä juuri onkin sen välähdyksittäin purkautuvan kulttuurielinoiman sa-laisuus, tuossa siirtolaisuudessa, joka esim. sodan aikana jatkui siten, että maa muodostui niin monen eurooppalaisen luovan kyvyn uudeksi kotimaaksi. Tämän ei tarvitse olla ristiriidassa amerikansuomalaisen esitelmöitsijämme huomautuksen kanssa, että luova taiteilija tarvitsee oman kansansa ja kotiseutunsa tukea. Miss Pitkänen siteerasi tällöin jotain maansa musiikkikuuluisuutta.

Very well